

Sindicació IP: sindicació i nou model de distribució de continguts a les xarxes de TV locals catalanes

REINALD BESALÚ

Professor i investigador en comunicació de la Universitat Pompeu Fabra

reinald.besalu@upf.edu

Resum

El nou context tecnològic, les noves formes de consum audiovisual i la situació de crisi que afecta el sector dels mitjans de comunicació han estat factors decisius en el procés de transformació del model de les xarxes de televisions locals a Catalunya. En aquest sentit, la sindicació de continguts es perfila com a estratègia d'adaptació de les xarxes a l'escenari actual. En aquest article s'analitza el model de producció sindicada, així com l'estructura i les noves possibilitats que ofereix, quant a transport i intercanvi de continguts, la nova arquitectura IP de distribució d'aquestes xarxes a Catalunya.

Paraules clau

Televisió local, producció audiovisual, sindicació, xarxa IP, estructura dels mitjans.

FREDERIC GUERRERO-SOLÉ

Professor i investigador en comunicació de la Universitat Pompeu Fabra

frederic.guerrero@upf.edu

Abstract

The new technological context, new forms of audiovisual uses and the crisis affecting the media have been decisive factors in the transformation of the model of local television networks in Catalonia. Consequently, content syndication is emerging as a strategy to adapt networks to the current scenario. This article analyses the syndicated production model, as well as the structure and new possibilities offered, in terms of transport and exchange of content, by the new IP-architecture of distribution implemented in these networks in Catalonia.

Key words

Local television, audiovisual production, syndication, IP network, media structure.

Introducció

Després del procés d'atorgament de llicències per a la TDT local i un cop realitzada l'apagada analògica, les televisions de proximitat catalanes s'han d'enfrontar a molts reptes: la crisi econòmica, la saturació del mercat o les dificultats per complir els compromisos de producció i programació en són exemples.¹ Per altra banda, s'observa que la programació sindicada —un fenomen amb anys de tradició en el panorama televisiu local català— és una opció cada vegada més escollida per les televisions locals, ja que els permet seguir mantenint els seus compromisos amb el territori, alhora que poden reduir costos. De fet, segons el mateix Consell de l'Audiovisual de Catalunya, “la sindicació de continguts es presenta com una fórmula que permet l'eficiència i l'estabilitat del sistema” (2009:74), i així ho corrobora l'aparició l'any 2008 de dues noves xarxes de sindicació de caràcter privat (TDI i TVLocal.cat). I la resposta del públic també hi ajuda: segons dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura, el 2009 un 25% de l'audiència acumulada del conjunt de televisions de la Xarxa de Televisions Locals (XTVL) correspon a persones espectadores de la programació sindicada. A més, un 15,1% de la quota de pantalla de les televisions associades a aquesta xarxa correspon a programació sindicada.²

En certa manera, aquest fenomen pel qual la programació sindicada va adquirint major importància en la televisió local

podria ser caracteritzat com un procés d'isomorfisme institucional. Segons DiMaggio i Powell (1983), l'isomorfisme institucional es produeix quan diverses institucions van adoptant les mateixes maneres d'organitzar-se. En el cas que ens ocupa, la proliferació en els últims anys de noves xarxes de sindicació de caràcter privat respondria a aquest procés d'isomorfisme. Hi ha tres mecanismes pels quals les estructures organitzatives tendeixen a adoptar models de funcionament similars: l'isomorfisme coercitiu, l'isomorfisme mimètic i l'isomorfisme normatiu (*ibíd.*, 150). En l'àmbit de la televisió local catalana s'hauria produït, sobretot, un procés de mimetisme, que té lloc especialment en contextos d'incertesa com el que es viu en el panorama de la televisió local, en què els problemes als quals s'enfronten les institucions tenen solucions poc clares (*ibíd.*, 151). Tot i això, també hi hauria traces de l'anomenat *isomorfisme coercitiu*, que es produeix quan determinades organitzacions pressionen, de manera formal o informal, per tal que altres organitzacions que els són dependents adoptin determinats mecanismes de funcionament. L'organisme regulador sobre l'audiovisual català, el CAC, hauria impel·lit de forma indirecta les televisions locals catalanes a adoptar el model de sindicació, en vista de decisions com la de considerar aquest tipus de producció com a producció original (Acord 34/2008 del CAC) o d'afirmacions molt favorables a aquest model organitzatiu contingudes en l'informe *Diagnòstic de la televisió digital terrestre local a Catalunya (setembre-octubre 2009)*.

Davant d'això, en aquest article s'analitzaran quines són les característiques concretes de la producció sindicada que fan que es vegi com una opció de futur per tal de superar els desafiaments que afronta actualment la televisió local.

El model de sindicació de continguts

Característiques definitòries del model

En l'Acord 34/2008 del CAC (2008, 8-9) es recull una definició de sindicació de continguts proposada en la resolució PRE/2804/2005. Segons aquest document, s'entén per sindicació de continguts "l'emissió de programes (especialment de servei públic) produïts o coproduïts per televisions locals". En conseqüència, podem concloure que, en el nostre àmbit, la producció sindicada és pròpia de les televisions locals i que té com a propòsit principal fomentar les produccions cooperatives entre les diferents televisions locals de Catalunya, a través de les xarxes en què s'associen.

Aquest tret que caracteritza les televisions locals és només un dels que Enzensberger (1974, 43) incloïa dins de la noció d'ús emancipador dels mitjans, entre els quals hi havia, a part d'aquesta producció col·lectiva, la programació descentralitzada, el control per part d'entitats autogestores o el fet que cada receptor es pugui convertir en emissor. En aquest apartat descriurem quines són les principals característiques de la producció col·lectiva (sindicada) de les televisions locals a Catalunya per tal de veure com les apropen a aquest ús emancipador dels mitjans de comunicació. Tanmateix, aquesta categorització no pretén ser exhaustiva, sinó que respon a la intenció de posar de manifest, segons el nostre criteri, els trets més rellevants del model.

Descentralització i autonomia

La majoria de les xarxes a través de les quals les televisions de proximitat catalanes comparteixen continguts es caracteritzen per funcionar de manera descentralitzada, amb autonomia per part de cadascun dels operadors. Així, tot i que és cert que hi ha òrgans —com la XAL, Comunicàlia o TDI— que, d'alguna manera, actuen com a nòduls centrals de la xarxa, la implicació de cadascuna de les televisions que en formen part depèn únicament i exclusivament de la seva voluntat, ja que tenen capacitat de decisió sobre el moment en què volen emetre els continguts sindicats i sobre quins continguts volen emetre. D'aquesta manera, no hi ha una estructura jeràrquica que imposi la programació als operadors. Es tracta d'un model, doncs, absolutament oposat al dels operadors que emeten tota la programació comuna en cadena.³

Són diversos els autors que han destacat els avantatges que comporta l'organització descentralitzada i autònoma de les institucions (Ferejohn i Noll 1976; Adame 2003; Scolari 2008). En el cas de les televisions de proximitat, resulta evident que el fet de compartir continguts d'una manera descentralitzada afavoreix que l'operador es pugui beneficiar de disposar d'una

gran diversitat de continguts a un cost relativament baix, sense que això signifiqui perdre capacitat de decisió. En conseqüència, l'operador no es veu lligat a polítiques empresarials preses des d'un àmbit territorial allunyat i, per tant, continua sent autònom per poder oferir aquells continguts que considera més adequats per al seu territori. D'aquesta manera, es poden distingir dos tipus d'avantatges que aporta una estructura de funcionament descentralitzada a les xarxes de televisions de proximitat: per una banda, uns avantatges econòmics que no és capaç d'oferir una estructura desconnectada, sense sindicació de continguts. Per l'altra, uns avantatges territorials, socials o, fins i tot, identitaris, avantatges que no ofereix una estructura plenament centralitzada, basada totalment en la programació en cadena, i que constitueixen la raó de ser d'una televisió de proximitat.

Qualitat

Tot i que no de manera directa, es pot fer una vinculació entre l'existència de xarxes de sindicació de continguts de televisions de proximitat i la qualitat dels seus programes. Fonamentalment, per dues raons: en primer lloc, perquè el fet que els prestadors no s'hagin de preocupar per omplir tota la graella amb programació pròpia els permet dedicar més esforços a la producció dels seus programes, cosa que, *a priori*, hauria d'augmentar-ne la qualitat. En segon lloc, perquè el fet que existeixi una xarxa de sindicació en què tots els membres tenen accés a allò que produeixen els altres esdevé un motiu per intentar presentar-hi bons productes. Així, l'existència d'una *competència cooperativa* entre els operadors (part dels ingressos que reben depenen del fet que els productes que aporten per sindicat siguin utilitzats) els impulsa a col·locar bons productes a la xarxa que siguin triats per les altres televisions. Per tant, tot i que resulta evident que per si mateixa una xarxa de sindicació de continguts no és garantia de la seva qualitat, sí que és cert que l'afavoreix.

Per altra banda, si entenem la diversitat de programes com una dimensió de la qualitat televisiva (Pujadas 2002), es pot afirmar que aquest és un tipus de qualitat que es veu afavorit per la sindicació de continguts: la xarxa propicia que cada operador hi contribueixi amb productes innovadors, diferents dels de la resta, ja que, d'aquesta manera, tenen més possibilitats de ser comprats per unes televisions que busquen a la xarxa aquells continguts que no són capaces de produir per si mateixes. Així, tot i que és cert que la llei d'Hotelling⁴ demostra que l'existència d'una major competència es tradueix en una menor diversitat de continguts, en el cas de la sindicació i el mercat de les televisions locals, aquest fenomen es veuria invertit pel fet que la competència es transforma en cooperació: les televisions no es veuen abocades a fer els mateixos programes, sinó que, gràcies al fet de sindicat-los, ofereixen una diversitat de continguts als seus espectadors molt major que no pas si actuessin de manera totalment independent i sense competir/cooperar entre elles.

Especialització i horitzontalitat

Molt relacionat amb el que acabem de mencionar, un dels avantatges que pot tenir la programació sindicada és que entre els membres de la xarxa de televisions locals es produeixi un efecte d'especialització en la producció de continguts. D'aquesta manera, les televisions que tenen uns coneixements, unes experiències o unes competències majors en determinats gèneres puguin especialitzar-se a produir-los. L'especialització dels components de la xarxa porta, de retruc, a una major diversificació dels continguts totals de la programació sindicada, pel fet que no totes les televisions han de fer esforços per produir uns mateixos programes. S'eliminen, per tant, redundàncies i, a la vegada, es poden generar sinergies entre diferents actors de la xarxa. Amb l'especialització (Doyle 2002, 27), les companyies mediàtiques poden gaudir de guanys en la productivitat. En relació amb això, cal assenyalar que el model de sindicació, així com el de xarxa mateix, trenca amb la tendència actual dels mitjans a la integració vertical i proposa una estructura horitzontal que facilita aquesta especialització. Afegit a això, l'estructura horitzontal fa que cap membre no hagi de tenir una dependència, quant a la programació, de cap altre membre o de l'organització gestora de la xarxa.

Xarxa

L'estructura en xarxa en què es basen les institucions de sindicació de continguts en l'àmbit de la televisió de proximitat implica que aquests ens tenen unes característiques específiques compartides amb totes les estructures organitzatives d'aquest tipus. Si ens atenem a la definició que fa Requena (1989) del mot *xarxa* com a concepte operatiu en l'àmbit de la recerca en ciències socials, observem que es caracteritza per contenir certs actors que, pel tipus de relacions que mantenen amb la resta, esdevenen centrals i poderosos. Sembla evident que la centralitat d'un operador de televisió en una xarxa de sindicació de continguts té molt a veure amb el grau de diversificació dels seus intercanvis de programes amb la resta d'operadors, tant de sortida com d'entrada (és a dir, tant servint-se'n com oferint-ne, de manera recíproca). Un prestador que manté intercanvis amb moltes cadenes esdevé central perquè té més capacitat per diversificar les seves relacions i, en conseqüència, es fa menys dependent, alhora que genera dependència en la resta. Si un operador central abandona la xarxa, tota la resta se'n ressenten. Bona part de les xarxes de sindicació de continguts que operen a Catalunya tenen alguns actors centrals que sostenen la xarxa i sense els quals, probablement, aquesta desapareixeria. Aquesta centralitat la majoria de vegades té a veure amb l'envergadura econòmica dels prestadors, que es tradueix en una major capacitat per produir més programes i millors.

Altres característiques d'una xarxa que són rellevants en el context de la sindicació de continguts televisius són la densitat, que varia en funció del nombre de vincles existents; la direccionalitat (que apel·la al grau de reciprocitat en l'intercanvi, aspecte tractat en un altre punt d'aquesta categorització), i

la intensitat, que fa referència al grau en què el comportament dels actors de la xarxa es veu influenciat pel comportament de la resta. Evidentment, les xarxes existents presenten una certa variabilitat en relació amb aquestes característiques, no només entre elles, sinó també en si mateixes al llarg del temps. En general, en períodes en què l'activitat d'intercanvi és més freqüent, les xarxes esdevenen denses i intenses.

D'altra banda, resulta interessant remarcar que en una xarxa, entesa com a estructura d'intercanvi, és important diferenciar entre la quantitat i la qualitat d'aquests intercanvis (Wellman 2000). Probablement, en la valoració de les aportacions de cadascun dels actors que en formen part cal tenir sempre present que, més enllà de les hores de programació que se sindiquen, convé avaluar-ne la qualitat. Aquesta és una assignatura pendent en la majoria de xarxes de sindicació, en què es valoren econòmicament les aportacions només en funció de la quantitat d'hores (tot i que és cert que hi ha uns requisits previs que tot contingut sindicat ha de complir, relacionats sobretot amb la idea de servei públic i de proximitat). Tenint en compte que, a un nivell abstracte, tal com s'ha vist, l'estructura de sindicació afavoreix clarament una major qualitat dels programes, seria interessant obtenir-ne informació i avaluacions, ja que això ajudaria a valoritzar les xarxes catalanes de televisió de proximitat.

Contribució - distribució

La producció sindicada té com a un dels principals objectius el foment de la contribució en l'elaboració de produccions audiovisuals per part de tots els membres de l'associació de televisions locals. Així doncs, es fomenta la participació en règim de producció o de coproducció en el mateix sentit que el model d'autocomunicació de masses definit per Castells (2009, 101), per mitjà de la xarxa d'intercanvi de continguts sindicats, i en què cada televisió, com les persones usuàries d'internet, és a la vegada la creadora dels continguts i qui els consumeix. Així doncs, la sindicació suposa la creació d'una xarxa horitzontal en què tothom contribueix i distribueix els programes (o fragments de programes que s'afegiran a programes contenidor) de forma igualitària, seguint un dels principis bàsics en la creació de les xarxes de televisions locals a Catalunya (sobretot en el cas de la XAL) d'esperit cooperatiu. A més de la circulació de programes, aquesta xarxa permet combinar, modificar i adaptar els continguts a les graelles de les diferents televisions, afegint-hi, d'aquesta manera, un element de flexibilitat. Aquesta contribució de tots els membres de la xarxa permet, a més, una connexió local-local. Tanmateix —i com a factor ja comentat anteriorment—, tal com s'expressa en l'informe del CAC (2009), un dels aspectes que pot desvirtuar el model de sindicació són els prestadors que distribueixen els continguts però que, per altra banda, no hi fan cap contribució. A pesar de les diferències en els potencials econòmics, la voluntat i l'esperit de la xarxa és procurar evitar les diferències en aquest sentit.

Afegit a l'aspecte contributiu del model, una xarxa de sindicació de continguts és també una finestra en la qual les televisions de proximitat exposen les seves produccions. Això reper-

cuteix no només en una previsible millora de la qualitat dels productes, com s'ha vist, sinó també en un enriquiment professional mutu, en el sentit que la xarxa esdevé un element d'aprenentatge per a tots els operadors i les persones que es dediquen a la comunicació de proximitat. A més, nous formats pensats específicament per a un públic local tenen més possibilitats de difusió i de millora gràcies a estructures d'aquest tipus.

Generació de les economies d'escala

Les economies d'escala, tal com ho afirma Doyle (2002, 27), són presents en tots els sectors dels mitjans, tot i els grans costos inicials de les produccions audiovisuals. Juntament, doncs, amb la diversificació i l'especialització, hi trobem que la programació sindicada, com les coproduccions proposades des de la mateixa xarxa, ajuden de manera patent a generar economies d'escala. En aquest sentit, els productes sorgits de la sindicació poden disposar de majors recursos (tant econòmics, com tècnics i humans) per emprendre projectes de major envergadura que redundin en benefici de la qualitat del producte —sobretot en el context de crisi econòmica i d'inversions en què es troba avui dia el sector. El fet que el contingut sindicat arribi a un nombre major de persones espectadores provoca, a més, una reducció del cost mitjà de la producció (Doyle 2002, 14). La realització d'aquestes economies d'escala (Doyle 2002, 27) facilita també inversions majors i l'adopció de noves tecnologies per part de les empreses de mitjans. N'és un cas l'adopció per part de les xarxes de la tecnologia IP, que analitzem més endavant en aquest article.

Similituds entre el model de sindicació català i el model públic nord-americà

La sindicació de la programació entre televisions locals és un fenomen característic de Catalunya difícil de trobar de manera tan institucionalitzada i consolidada a la resta de l'Estat o d'Europa. Ara bé, en paraules del director general de la Xarxa Audiovisual Local, Marc Melillas,⁵ sí que se'n pot trobar un principi inspirador en l'organització televisiva existent als Estats Units, basada en unes *networks* que serveixen programes a les estacions locals i, específicament, a les afiliades a la xarxa del Public Broadcasting Service (PBS). Segons Melillas, tot i que de manera intuïtiva, els pioners que van apostar per crear les primeres estructures de sindicació a Catalunya van establir un model que presenta força similituds amb el sistema públic dels Estats Units, en especial amb relació a la filosofia subjacent de caire comunitarista que s'hi detecta (Prado i de Moragas 2002).

La PBS, creada el 1967 als Estats Units a partir de la Public Broadcasting Act, és una xarxa de televisions locals independents que cooperen entre elles i que pertanyen a institucions públiques o privades sense ànim de lucre. Amb la creació d'aquesta xarxa, que proveeix de continguts les seves estacions, es pretenia garantir l'existència d'una programació plenament no comercial, amb vocació de servei públic, en l'espectre tele-

visiu nord-americà. A Catalunya, les xarxes de televisió local públiques —XTVL i Comunicàlia— també manifesten aquesta voluntat d'oferir programes de servei públic, i justifiquen la seva existència i el fet de rebre fons de l'Administració precisament perquè contribueixen a omplir un buit d'informació i d'entreteniment de qualitat pensats per a l'audiència local (López 2005, 90 i Guimerà 2007, 164). Tant en el cas nord-americà com en el català a escala local, es creu que l'estructura de xarxa per compartir continguts és un bon mecanisme per garantir l'existència d'un servei públic de televisió.

La PBS és finançada, en part, per fons federals, mentre que, en el cas català, les xarxes públiques estan vinculades a entitats supramunicipals: les diputacions provincials. Catalunya, però, també compta amb xarxes de sindicació privades, com ara TDI. Per altra banda, tal com també succeeix a Catalunya, de les estacions que formen part de la PBS, són unes quantes, les de més pressupost, les que aporten un major nombre de programes a l'estructura (Bertrand 1992; Hilmes 2002). La PBS també va ser la primera xarxa que va distribuir continguts a través del satèl·lit, tal com ho fan la majoria de xarxes catalanes, a l'espera de substituir aquesta tecnologia per la de la transmissió via IP, tal com es descriu posteriorment en aquest article. És important remarcar que la PBS com a institució no produeix res, simplement es limita a redistribuir els programes de les seves emissores o a oferir-ne de produïts per productores externes, i no té capacitat per imposar horaris. En paraules de Michele Hilmes, la llei de creació de la PBS pretenia "posar el poder de producció i el finançament en mans de les estacions mateixes, renunciant a un servei de producció central en favor de la dispersió de la producció" (2002, 232). En aquest sentit, sí que difereix d'algunes de les xarxes de sindicació catalanes, que ofereixen continguts produïts per elles mateixes. Tot i això, totes aquestes xarxes manifesten explícitament la voluntat de respectar la independència de les televisions afiliades, que tenen l'última paraula sobre els continguts que volen emetre i sobre quan els volen emetre, tal com ja s'ha comentat.

Una última similitud entre la PBS i les xarxes catalanes de sindicació la trobem en la manera d'establir un valor econòmic als programes sindicats. Als Estats Units, els programes es paguen en funció dels ingressos que tenen les emissores que els compren i en funció del nombre d'estacions que els volen emetre (com més estacions, més en disminueix el preu). A casa nostra, la majoria de xarxes estableixen preus en funció del cens de població de la demarcació en la qual opera la televisió que vol comprar el programa. En ambdós casos, doncs, les xarxes adapten els preus dels productes a la capacitat econòmica de les estacions, cosa que n'evidencia el caràcter cooperatiu.

L'intercanvi de produccions. Els beneficis de les noves xarxes IP

Un dels aspectes en què més han invertit les xarxes de televisions locals de Catalunya en els últims temps és en el de la

modernització i l'adaptació a les noves tecnologies de les seves xarxes d'intercanvi de continguts. Tenint en compte les millores experimentades els darrers anys pel que fa a la qualitat de servei (QoS) de les xarxes TCP/IP, aquestes s'han convertit en una de les tecnologies amb més projecció en el sector audiovisual (n'és un dels exemples TDI, en què les televisions associades han creat un servidor repositori de programes accessibles a totes elles). Aquesta tecnologia, entre altres aspectes, incrementa encara més les possibilitats de la compartició de produccions sindicades i n'accentua algunes de les característiques. En aquest apartat analitzarem aquests beneficis, íntimament lligats als descrits anteriorment.

Immediatesa i flexibilitat

La possibilitat de disposar d'una plataforma de circulació de continguts és un dels aspectes més importants per a l'èxit de la producció sindicada. Les noves xarxes de comunicació instal·lades a Comunicàlia, XTVL i TDI, amb tecnologia IP i simètriques pel que fa a la càrrega/descàrrega de continguts, permeten que aquesta circulació sigui gairebé immediata, un element bàsic en la televisió actual, que competeix amb mitjans com la ràdio o internet, en què la immediatesa n'és una de les característiques fonamentals. Les xarxes IP permeten realitzar les contribucions tan bon punt s'ha generat la peça audiovisual, com també que aquestes peces siguin, al mateix temps, accessibles a la resta dels membres de la xarxa, que poden descarregar-les, modificar-les i adaptar-les a la programació.

Fins fa poc, les alternatives a aquesta immediatesa eren el transport terrestre de les gravacions (amb un cost econòmic, moltes vegades, superior al de la producció mateixa), o bé la transmissió (unidireccional, del centre a la perifèria) per mitjà del satèl·lit, amb uns costos, també, considerables. Per contra, la difusió de programes a través de xarxes IP té, en l'actualitat, desavantatges derivats de la tecnologia de connexió. Un dels principals és la impossibilitat tècnica de realitzar connexions en directe que siguin distribuïdes als membres de la xarxa, en temps real, i amb una qualitat de la imatge òptima. Per això, les xarxes de televisions locals continuen, a pesar del cost, amb les transmissions per satèl·lit, mentre s'espera una evolució de la tecnologia que permeti aquest tipus d'emissió usant la mateixa xarxa d'intercanvi.

Interfície de circulació i televisió per IP

La xarxa IP, a més, aproxima la circulació de la producció sindicada a la seva emissió a través de les plataformes de les televisions locals a internet (el XipTV, en el cas de XTVL, i la plataforma que TDI està preparant per oferir els continguts íntegres de totes les televisions que formen part de la xarxa). D'aquesta manera, és possible una integració flexible dels continguts sindicats als diferents webs d'accés a la programació de les televisions locals. A més, el fet que la circulació de les peces sindicades es faci usant tecnologia IP permet generar interfícies de gestió dels productes audiovisuals que s'executen a través de navegador i que, en conseqüència, són fàcilment

adaptables a les necessitats de tots els membres que formen la xarxa. Finalment, cal assenyalar que aquesta característica de la xarxa pot facilitar la convergència de la gestió d'ambdós tipus de difusió de continguts i pot resoldre algunes limitacions de les televisions relacionades amb l'emissió digital. Aquesta convergència, tal com afirma Jenkins (2006, 243), "representa un canvi de paradigma —un moviment de contingut específic per a un mitjà cap a un contingut que flueix per mitjà de múltiples canals cap a una interdependència dels sistemes de comunicació, cap a múltiples formes d'accedir al contingut dels mitjans de comunicació [...]". Un dels aspectes importants en aquest sentit és l'aprofundiment en el caràcter dialògic i de proximitat de les televisions locals, ja que l'emissió de televisió per internet permet, entre altres coses, una major interacció amb el públic i, fins i tot, un diàleg en directe, a part d'avantatges relacionats amb la naturalesa de la xarxa, com l'accés a un estoc audiovisual amb tots els programes de les televisions (Agnola i le Champion 2003, 10), que no són objecte d'anàlisi d'aquest article.

Control estadístic

Un altre dels grans avantatges de la televisió per IP és que els gestors de la xarxa poden tenir una informació concreta i detallada dels usos i de les emissions de les diferents peces o programes sindicats que es programen a les diferents televisions locals associades, així com de les contribucions que fan cadascuna de les televisions a aquesta programació. Aquest coneixement era molt més complex d'obtenir en el cas dels programes que eren distribuïts per satèl·lit. Ofereix, doncs, la possibilitat d'extreure conclusions pel que fa a la circulació de la programació entre els diferents membres de la xarxa que poden portar a una identificació d'indicadors de gran utilitat per a la millora de la circulació de la producció sindicada, així com de les peces més sol·licitades o els membres que fan una major contribució a la programació sindicada.

Beneficis econòmics

Finalment, totes aquestes característiques aporten un benefici econòmic patent per a les xarxes de televisions locals. Tal com s'ha destacat anteriorment, permeten la desaparició progressiva de formes de distribució de continguts molt més cares i inaccessibles,⁶ com la terrestre i la transmissió per satèl·lit. Per comparació a aquestes, les línies ADSL utilitzades en les xarxes IP surten molt més econòmiques. És, a més, una solució flexible i escalable, fàcilment adaptable a futurs canvis que pugui exigir la circulació de continguts.

Conclusions

Entès en abstracte, el model de sindicació de continguts entre televisions de proximitat —fenomen singular a Europa, plenament instaurat a Catalunya i amb interessants similituds amb el model de la PBS nord-americana— és una forma organitza-

tiva amb un potencial enorme per a les estacions locals de televisió. L'organització en xarxa en què es basa el model permet que les televisions que en formen part siguin capaces de fer front en millors condicions als reptes que els planteja un context comunicatiu i econòmic complex i ple d'incerteses, sense que per això hagin de renunciar a la que és la seva principal raó de ser: la vinculació amb el territori. En aquest article, hem volgut demostrar que la sindicació de continguts, concebuda com una experiència basada en el comunitarisme i en la filosofia de contribució/cooperació, afavoreix que els espectadors de les televisions locals puguin gaudir de continguts de més qualitat i diversos, alhora que permet que els operadors de televisió generin economies d'escala sense perdre capacitat decisòria. A més, aquest model apropa encara més les xarxes de televisions locals a l'ús emancipador dels mitjans descrit per Enzensberger.

Tot i això, és cert que el model també és vulnerable a certes perversions. Per exemple, pot afavorir que hi hagi alguns canals que s'aprofitin de l'estructura per obtenir continguts sense aportar-ne, fet que posa sobre la taula la necessitat d'establir mecanismes correctors que evitin aquestes situacions. De fet, en massa ocasions són uns quants prestadors —els de més capacitat econòmica— els que sustenten la xarxa amb les seves elevades aportacions de programes. També seria recomanable dissenyar mecanismes transparents i homogenis d'avaluació de la qualitat i del valor de servei públic dels programes que se sindiquen, qüestió que ara per ara resulta encara bastant opaca.

L'actual model de sindicació no tindria sentit, o no podria funcionar de la mateixa manera, si no fos per la utilització de les noves tecnologies que permeten la circulació instantània de dades. Les xarxes implementades a les diferents associacions de televisions locals, tant a les públiques (XTVL i Comunicàlia) com a les privades (TDI), possibiliten la compartició de tots els materials produïts o coproduïts per les televisions associades, la convergència entre les plataformes de difusió i, a més, després de la realització d'inversions als dispositius de connexió IP, fan que les despeses en connectivitat siguin sensiblement inferiors, i sensiblement més efectives, que les tecnologies utilitzades fins fa poc. El que podríem anomenar *sindicació IP* és, doncs, una de les principals apostes de futur i una de les solucions a la viabilitat de la televisió de proximitat a Catalunya.

Notes

- 1 Per a una anàlisi exhaustiva dels reptes als quals s'enfronta la televisió local catalana, vegeu l'informe *Diagnòstic de la televisió digital terrestre local a Catalunya (setembre-octubre 2009)*, elaborat pel CAC l'any 2009.
- 2 Un dels principals problemes que presenta l'estudi de la programació en les televisions locals catalanes és la manca de dades públiques sobre percentatges i minuts de programació sindicada. A més, quan es té accés a aquestes dades, normalment no són comparables amb les que proporcionen altres institucions. Un últim problema és que hi ha una confusió de termes que en dificulta encara més la comparabilitat.
- 3 L'emissió de continguts en cadena consisteix a establir una programació idèntica, quant a continguts, per a tots els operadors que pertanyen a una mateixa estructura empresarial, fruit d'una decisió unilateral per part d'aquesta estructura superior. En conseqüència, els prestadors renuncien a la seva capacitat editorial. A Catalunya, les cadenes de televisió de proximitat tenen l'obligació d'emetre un mínim de programació original i tenen un límit legal del 25% del temps d'emissió setmanal de programació en cadena. La programació sindicada, prèvia autorització del CAC, no està sotmesa a aquest límit, atès que es considera que preserva la capacitat editorial dels prestadors i que, per tant, és també programació original. (Acord 34/2008 del CAC).
- 4 La llei d'Hotelling, formulada l'any 1929, afirma que en els mercats competitius els agents tendeixen a homogeneïtzar els seus productes més que no pas en els mercats oligopòlics. Pujadas i Oliva (2007) van demostrar en un estudi sobre la diversitat de la programació televisiva a l'Estat espanyol que l'aparició de noves cadenes es traduïa efectivament en una menor diversitat de gèneres en el sistema televisiu.
- 5 Entrevista realitzada el dia 29 de març de 2010 a la seu de la XAL, Barcelona.
- 6 Tal com ho manifestava Frederic Cano, president de Televisions Digitals Independents, en l'entrevista publicada a l'Observatori de la Producció Audiovisual (<http://www.upf.edu/depeca/opa/ds4_ent3.htm>).

Referències

- Acord 34/2008, de 18 de març, del Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Barcelona.
- ADAME, C. "Organizaciones: nuevos retos, nuevos diseños". A: *Investigaciones europeas de dirección y economía de la empresa*. 2003. Vol. 9, núm. 1, p. 49-66.
- AGNOLA, M.; LE CHAMPION, R. *La télévision sur Internet*. París: Presses Universitaires de France, 2003.
- BERTRAND, C. *La televisión en Estados Unidos. ¿Qué nos puede enseñar?* Madrid: Rialp, 1992.
- CASTELLS, M. *Comunicación y poder*. Madrid: Alianza Editorial, 2009.
- CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA. *Diagnòstic de la televisió digital terrestre local a Catalunya (setembre-octubre 2009)*. Barcelona: CAC, 2009.
- DIMAGGIO, P.; POWELL, W. "The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields". A: *American Sociological Review*, 1983. Vol. 48, núm. 2, p. 147-160.
- DOYLE, G. *Understanding Media Economics*. Londres: SAGE Publications, 2002.
- FEREJOHN, J; NOLL, R. "An Experimental Market for Public Goods: The PBS Station Program Cooperative". A: *The American Economic Review*, 1976. Vol. 66, núm. 2, p. 267-273.
- ENZENSBERGER, H. M. *Elementos para una teoría de los medios de comunicación*. Barcelona: Anagrama, 1974.
- GUIMERA, J. A. *La televisió local a Catalunya: gestació, naixement i transformacions (1976-2006)*. [En línia]. Barcelona: CAC, 2007.
<http://www.cac.cat/pfw_files/cma/premis_i_ajuts/treball_guanyador/Televisi__Local_Catalunya_XIX_Premis_CAC.pdf>
[Consulta: 18 de maig de 2010]
- HILMES, M. *Only Connect: A Cultural History of Broadcasting in the United States*. Belmont: Wadsworth/Thomson Learning, 2002.
- JENKINS, H. *Convergence Culture*. Nova York: New York University Press, 2006.
- LÓPEZ, F. *La situación de la televisión local en España*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2005.
- MARCUS, D. "Public Television and Public Access in the US". A: HILMES, M. (ed.). *The Television History Book*. Londres: British Film Institute, 2003.
- MARZAL, J.; CASERO, A. "La investigación sobre la televisión local en España: nuevas agendas ante el reto de la digitalización". A: *Zer*, 2008. Vol. 13, núm. 25, p. 83-106.
- OBSERVATORI DE LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL. *La producció de les xarxes de televisions locals de Catalunya: XTVL i Comunicàlia*. [En línia]. Barcelona, UPF, 2009.
<http://www.upf.edu/depeca/opa/ds4_inf1.htm>
[Consulta: 18 de maig de 2010]
- OBSERVATORI DE LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL. *Entrevista a Marc Melillas*. [En línia]. Barcelona, UPF, 2009.
<http://www.upf.edu/depeca/opa/ds4_ent1.htm>
[Consulta: 18 de maig de 2010]
- OBSERVATORI DE LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL. *Entrevista a Joan Vila i Triadú*. [En línia]. Barcelona, UPF, 2009.
<http://www.upf.edu/depeca/opa/ds4_ent2.htm>
[Consulta: 4 de juny de 2010]
- OBSERVATORI DE LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL. *Entrevista a Frederic Cano*. [En línia]. Barcelona, UPF, 2010.
<http://www.upf.edu/depeca/opa/ds4_ent3.htm>
[Consulta: 4 de juny de 2010]
- PRADO, E.; DE MORAGAS, M. "Les televisions locals a Catalunya. De les experiències comunitàries a les estratègies de proximitat". A: *Quaderns del CAC*, 2002. Barcelona
- PUJADAS, E. "Premisas y ámbitos de definición de la calidad en TV". A: PÉREZ, J. (ed.). *El anuario de la televisión*. Madrid: Geca, 2002.
- PUJADAS, E.; OLIVA, M. "L'avaluació de la diversitat de la programació televisiva". A: *Quaderns del CAC*, 2007. Núm. 28, p. 87-98.
- REQUENA, F. "El concepto de red social". A: *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 1989. Núm. 48, p. 137-152.
- SCOLARI, C. A. *Hipermediaciones. Elementos para una teoría de la comunicación digital interactiva*. Barcelona: Gedisa, 2008.
- WELLMAN, B. "El análisis estructural: del método y la metáfora a la teoría y la sustancia". A: *Política y Sociedad*, 2000. Núm. 33, p. 11-40.
- XARXA AUDIOVISUAL LOCAL. *Protocol general*. Barcelona: XAL, 2009.